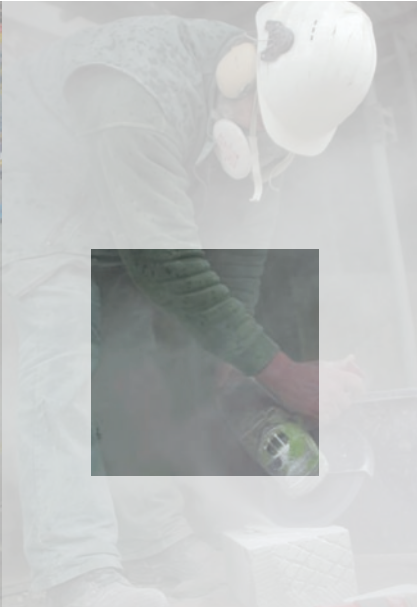

STICHTING
VAN DE ARBEID

WAT IS EEN ARBOCATALOGUS?

WAT IS EEN ARBOCATALOGUS?

Uitgave: Stichting van de Arbeid
Juni 2007

Colofon

De in 1945 opgerichte Stichting van de Arbeid is een (privaatrechtelijk) landelijk overlegorgaan van de centrale organisaties van werkgevers en werknemers in Nederland. Thans zijn in de Stichting vertegenwoordigd de Vereniging VNO-NCW (VNO-NCW), de Koninklijke Vereniging MKB-Nederland (MKB), de Federatie Land- en Tuinbouw-organisatie Nederland (LTO), de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV), het Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV), de Vakcentrale voor Middengroepen en Hoger Personeel (MHP).

Uitgave:

Stichting van de Arbeid
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG
tel.: 070 - 3 499 577
fax: 070 - 3 499 796
e-mail: info@stvda.nl
<http://www.stvda.nl>

Ontwerp en druk: Huisdrukkerij SER

© 2007, Stichting van de Arbeid

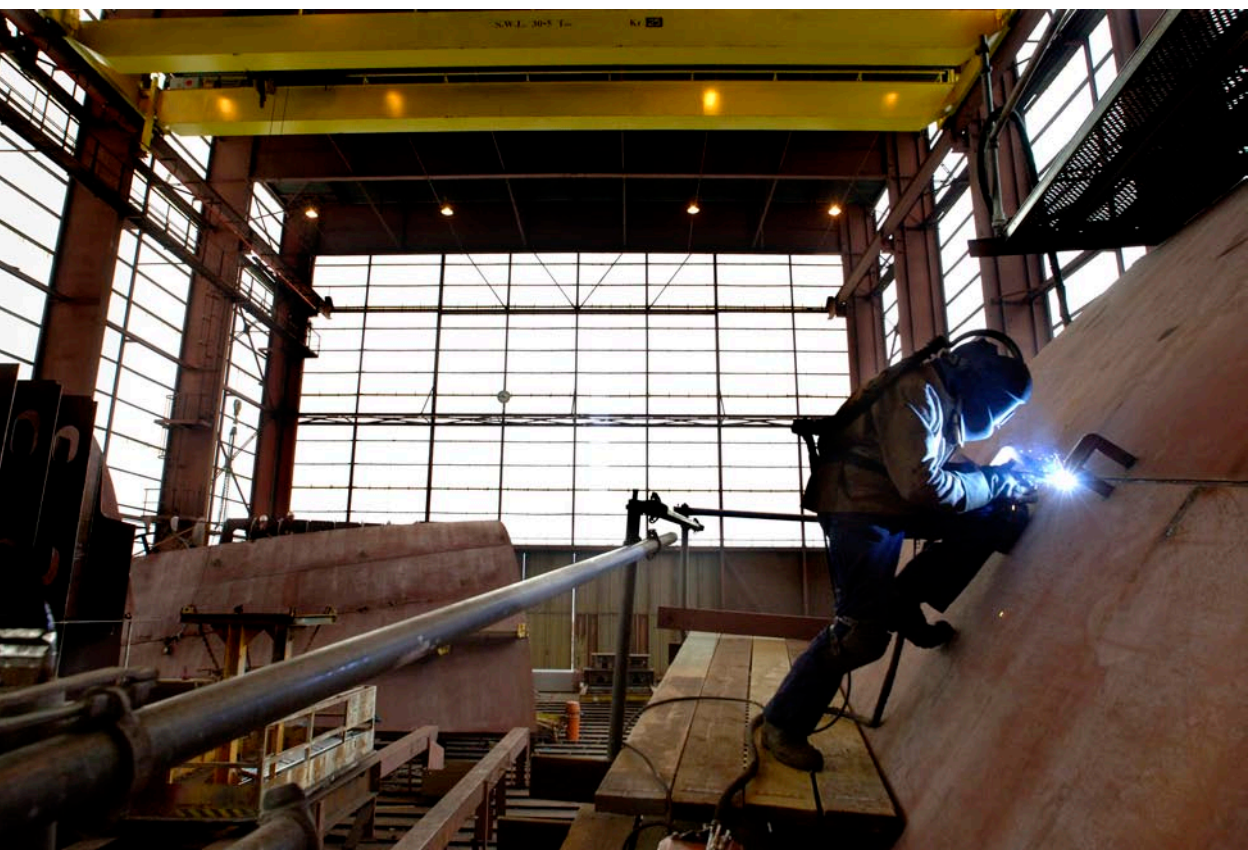
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de Stichting van de Arbeid.

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding	7
Hoofdstuk 1: Wat is een ‘Arbocatalogus’	9
1.1 Ter intro: de Arbocatalogus nader bepaald	9
1.2 De inhoud van de Arbocatalogus	11
1.3 De bronnen voor de inhoud van de Arbocatalogus	15
1.4 De ‘partijen’	16
1.5 Het tijdelijke karakter van een Arbocatalogus	19
1.6 De status van de Arbocatalogus	19
1.7 Arbocatalogus versus RI&E	20
1.8 Arbocatalogus en cao	22
Korte samenvatting van de aanbevelingen van de Stichting van de Arbeid voor het maken van een Arbocatalogus.	23
Hoofdstuk 2: Hoe komt een Arbocatalogus tot stand?	25
Stap 1: Het principebesluit	25
Stap 2: De bespreking van de Arbocatalogus	26
Stap 3: De toetsing door de Arbeidsinspectie	27
Stap 4: De communicatie met de sector	29
Bijlagen:	
1 Lijst met nieuwe begrippen in de Arbowet	31
2 Adreslijst CBA	33
3 Correspondentieadres CBA	34
4 Lijst met relevante websites	35

Risiko: Lasrook

(foto: Peter Hilz / Hollandse Hoogte)

VOORWOORD

De arbocatalogus, een nieuw fenomeen. De wetgever heeft er voor gekozen een belangrijke verantwoordelijkheid voor het vormgeven van het arbeidsomstandighedenbeleid neer te leggen bij werkgevers en werknemers op decentraal niveau. Centrale (beleids)regels gaan plaatsmaken voor sectoraal maatwerk. De normen uit de arbeidsomstandighedenwet blijven leidend, maar sociale partners kunnen t.b.v. hun eigen sector in een arbocatalogus afspreken op welke manier aan deze normen kan worden voldaan. De centrale organisaties van werkgevers en werknemers in de Stichting van de Arbeid hebben besloten een Commissie Begeleiding Arbocatalogi (CBA) in het leven te roepen. Niet om in de decentrale verantwoordelijkheid te treden, maar om het proces van totstandkoming van de arbocatalogi zoveel als mogelijk en gewenst is te faciliteren. Deze notitie, waarin een duiding van het nieuwe fenomeen wordt gegeven is een belangrijk onderdeel van de aftrap van de werkzaamheden van de commissie. Wij hopen dat deze notitie een bijdrage kan leveren aan het werk dat op sectoraal niveau ter hand genomen gaat worden.

Robin Linschoten
Voorzitter Commissie Begeleiding Arbocatalogi

Risico: lawaai, trillingen

(foto: Bert Verhoeff / Hollandse Hoogte)

INLEIDING

Deze brochure handelt over de Arbocatalogus. Met het begrip Arbocatalogus is een nieuw fenomeen geïntroduceerd in de aanpak van arbeidsomstandigheden. Met deze brochure wil de Stichting van de Arbeid twee doelen bereiken. In de eerste plaats wil ze helderheid creëren over het begrip ‘Arbocatalogus’. En in de tweede plaats wil ze vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers op sectorniveau een handreiking bieden bij het maken van een Arbocatalogus.

“In het private domein worden door werkgever(s) en werknemers manieren vastgesteld, waarop aan de doelvoorschriften kan worden voldaan. Dit kan gebeuren op sectoraal of centraal niveau op basis van overeenstemming tussen sociale partners. Deze manieren van werken worden vastgelegd in een Arbocatalogus, waarin door werkgevers en werknemers erkende middelen en methoden zijn beschreven waaruit een keuze gemaakt kan worden om aan de doelvoorschriften te voldoen”.

Deze passage is afkomstig uit de Samenvatting van het SER-advies Evaluatie Arbowet 1998 d.d. juni 2005. Dat advies vormt de basis voor de wijzigingen van de Arbowet die per 1 januari 2007 zijn doorgevoerd. En in die wijzigingen neemt de Arbocatalogus een centrale plek in.

De genoemde passage uit het SER-advies bevat al veel informatie over het begrip ‘Arbocatalogus’. Er is sprake van een ‘privaat domein’. Er is sprake van ‘doelvoorschriften’. Er is sprake van ‘overeenstemming tussen sociale partners’, op sectoraal niveau of op landelijk niveau. En er is sprake van ‘erkende middelen en methoden om aan doelvoorschriften te voldoen’, om maar een paar voorbeelden te noemen.

Sociale partners krijgen met de wetswijzigingen een grote verantwoordelijkheid toebedeeld, namelijk om zelf vorm en inhoud te geven aan het begrip Ar-

bocatalogus. Reden voor de Stichting van de Arbeid om een speciale commissie te vormen om sociale partners te ondersteunen bij de vormgeving van de Arbocatalogus: de Commissie Begeleiding Arbocatalogi (CBA)¹.

Tevens is dit reden voor de Stichting om hiervoor een speciaal project in te richten. Het project kent drie pijlers: de organisaties van werkgevers en van werknemers hebben eigen deelprojecten opgezet om hun achterban te informeren en te ondersteunen. Daarnaast worden via het centrale overleg een aantal activiteiten gezamenlijk gerealiseerd, waaronder bijvoorbeeld deze publicatie. En tot slot is door het ministerie van SZW – in samenspraak met de Stichting van de Arbeid – een regeling ontworpen, waarmee sectoren een financiële ondersteuning kunnen krijgen voor het realiseren van een Arbocatalogus.

Via de website van de Stichting van de Arbeid wordt met regelmaat melding gemaakt over de voortgang van het project (www.stvda.nl), en over de voortgang van de Arbocatalogi.

Leeswijzer

Deze publicatie licht het begrip Arbocatalogus nader toe. Dat gebeurt als volgt:

- In hoofdstuk 1 wordt het begrip Arbocatalogus uitgediept. Daarin staan de specifieke kenmerken van het begrip omschreven. Daarin wordt ook een beeld geschetst van de bestaande informatiebronnen voor de Arbocatalogus. Verder is er aandacht voor de samenhang van de Arbocatalogus met de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) en het plan van aanpak (PvA) en voor de relatie met de cao.
- In hoofdstuk 2 staat beschreven hoe men het proces voor het maken van een Arbocatalogus kan inrichten. Welke stappen moeten worden gezet? Welke partijen spelen een rol? Hoe ziet de ‘toetsing’ van de Arbocatalogus door de Arbeidsinspectie er uit?

¹ De Commissie Begeleiding Arbocatalogi (CBA) is de door de Stichting van de Arbeid ingestelde commissie die de totstandkoming van arbocatalogi stimuleert. Een volledig overzicht van de CBA: zie bijlage 2

HOOFDSTUK 1:

WAT IS EEN ARBOCATALOGUS?

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op wat je de *kern* van de Arbocatalogus zou kunnen noemen. Allereerst wordt in paragraaf 1.1. de achtergrond van het begrip ‘Arbocatalogus’ toegelicht. Daarna wordt ingegaan op de inhoud van de Arbocatalogus (par. 1.2), en over de bronnen die daarvoor te raadplegen zijn (1.3). Paragraaf 1.4 handelt over de ‘partijen’, die een Arbocatalogus opstellen. In paragraaf 1.5 wordt de status, c.q. het karakter van de Arbocatalogus nader toegelicht. In paragraaf 1.6 wordt de looptijd van de Arbocatalogus apart behandeld. Paragraaf 1.7 is gewijd aan de specifieke kenmerken die de Arbocatalogus onderscheiden van de RI&E. In de laatste paragraaf komt de relatie met de cao aan de orde (1.8).

1.1 Ter intro: de Arbocatalogus nader bepaald

Voor een heldere invulling van het begrip ‘Arbocatalogus’ is het goed om een schets te geven van het kader, waarbinnen het begrip Arbocatalogus zijn beslag heeft gekregen.

Kort gezegd: de wijzigingen in de Arbowet zijn ingegeven door de wens van de overheid om minder bemoeienis te hebben met de gang van zaken in het bedrijfsleven. Aan de andere kant constateerden sociale partners van hun kant dat de ‘regeldruk’ erg hoog was en dat de diverse inspectiediensten van de overheid soms tot tegenstrijdige conclusies kwamen. Oplossing voor dit probleem werd gevonden in een grotere verantwoordelijkheid voor sociale partners om het arbobeleid vorm en inhoud te geven en een grotere vrijheid om zelf te bepalen welke oplossing of oplossingsrichting mogelijk en gewenst was. Maatwerk is daarbij een sleutelbegrip. De ‘Arbocatalogus’ moet die twee wensen in zich verenigen: meer mogelijkheden voor maatwerk en een grotere eigen verantwoordelijkheid.

Let wel: *De kern van de Arbowet*, waarin de verplichting is verankerd om – gelet op de stand van de wetenschap en de professionele dienstverlening – op ondernemingsniveau beleid te ontwikkelen door middel van een RI&E en PvA, blijft echter ongewijzigd. Dat geldt ook voor de centrale rol die de individuele werkgever heeft om dit beleid op ondernemingsniveau tot stand te brengen, toe te zien op een goede implementatie en dit te doen in nauwe samenspraak met de werknemersvertegenwoordiging op ondernemingsniveau: de c(or), de pvt of de belanghebbende werknemers.

Met de wetwijzigingen van 1-1-'07 wordt een onderscheid gemaakt tussen het publieke domein en het private domein. In het publieke domein legt de overheid vast welke doelvoorschriften er zijn en welke beschermingsniveaus gerealiseerd moeten worden. In het private domein leggen sociale partners vast met welke maatregelen of middelen men die doelen kan realiseren.

In de memorie van Toelichting schrijft de regering: “Het is de verantwoordelijkheid van sociale partners om op *landelijk en vooral sectoraal* niveau arbocatalogi tot stand te brengen”.

In het SER-advies is te lezen: “*door werkgevers en werknemers wordt vastgesteld.....*”. En verder: *dit kan gebeuren op basis van overeenstemming tussen sociale partners*.

Dat betekent dat de *organisaties van werkgevers en werknemers* een cruciale rol vervullen bij het tot stand brengen van de Arbocatalogus.

Over de inhoud en de vorm van de Arbocatalogus staan in de Arbowet geen voorschriften. Sociale partners hebben hier dus volledige vrijheid en verantwoordelijkheid. Voorwaarde is wel dat er sprake is van *overeenstemming* tussen de betrokken organisaties over de inhoud. Anders komt de Arbocatalogus niet door de toetsing, en speelt deze dus geen rol bij de handhaving door de Arbeidsinspectie. Ook is er de voorwaarde dat er geen dingen in voorkomen die strijdig zijn met de wet. Voor de duidelijkheid: er is pas sprake van een Arbocatalogus als deze is getoetst door de AI.

Bovenstaande leidt tot de conclusie dat een Arbocatalogus in de zin van de wet een drietal kenmerken in zich herbergt:

1. De Arbocatalogus is een *gezamenlijk product* van betrokken partijen, waarbij primair verwezen wordt naar ‘sociale partners’, zijnde de vertegenwoordigende organisaties van werkgevers en werknemers. Die partners moeten het dus eens zijn over de inhoud.
2. Bij het begrip Arbocatalogus wordt primair gedacht aan het niveau van de *sector*. Dat laat echter onverlet dat partijen ook op een ander niveau een Arbocatalogus overeen kunnen komen. Te denken valt aan één catalogus die geldt voor meerdere sectoren of voor een groep bedrijven.

3. Wat de inhoud van de Arbocatalogus betreft: deze concentreert zich op die *maatregelen* die voor de in de Arbocatalogus genoemde risico's doeltreffend zijn.

Kort samengevat: de Arbocatalogus is een document, waarin vertegenwoordigende organisaties van werkgevers en werknemers op sectorniveau vastleggen welke maatregelen getroffen worden om te voldoen aan de doelvoorschriften in de Arbowet. Dit document is met positief resultaat getoetst door de Arbeidsinspectie.

1.2 De inhoud van de Arbocatalogus

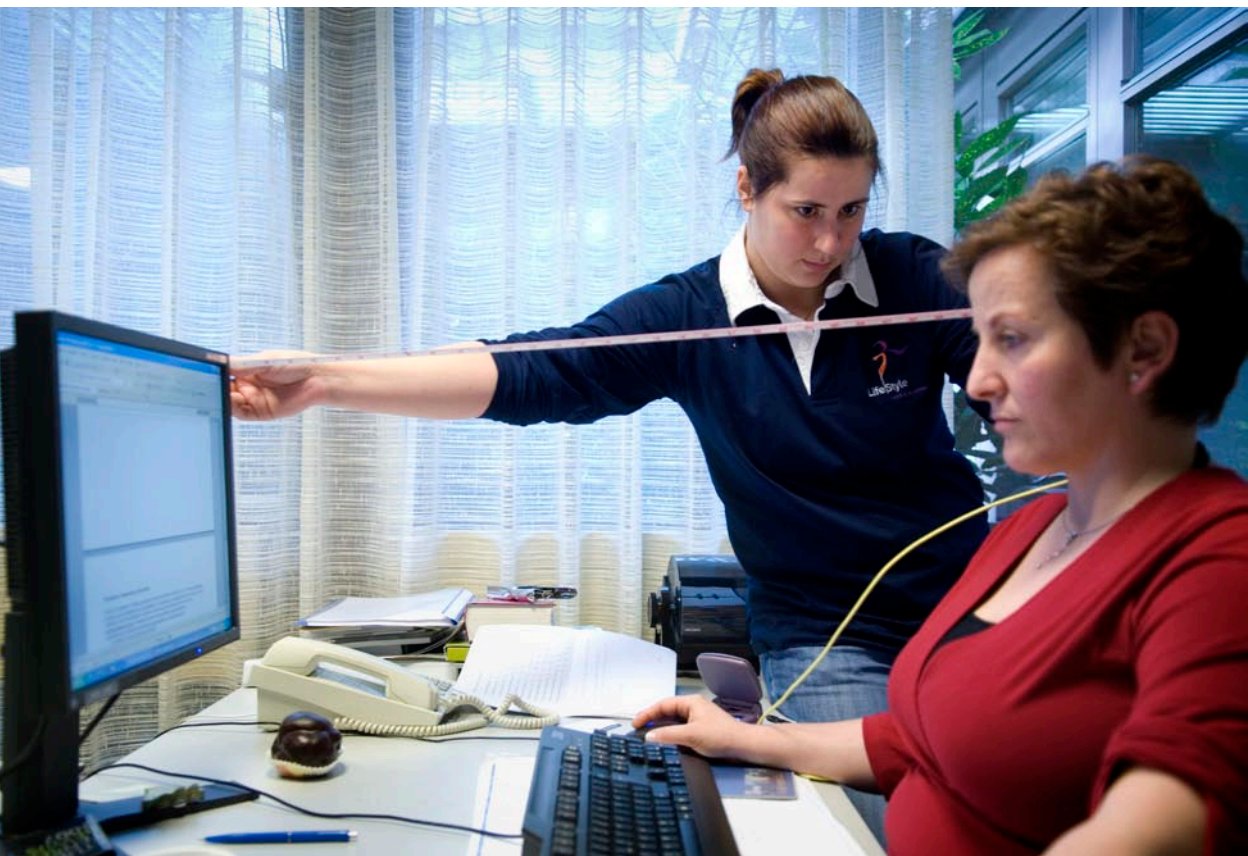
Zoals gezegd is bij de wijzigingen van de Arbowet per 1-1-'07 onderscheid gemaakt tussen een publiek domein, dat door de overheid wordt ingevuld en een privaat domein, dat door sociale partners wordt ingevuld. In het publieke domein staan *concrete doelvoorschriften*. Bij de term concrete doelvoorschriften moet gedacht worden aan gezondheidkundige grenswaarden. Deze grenswaarden geven altijd een minimaal beschermingsniveau aan. Bijvoorbeeld voor het risico geluid staat in de wet dat vanaf een geluidsniveau van 80 dBA gehoorbescherming verplicht is.

Er zijn daarnaast ook arbeidsrisico's waarvoor *globale doelvoorschriften* in de wet zijn vastgelegd. Voor die risico's kunnen sociale partners wel doelstellingen of grenswaarden met elkaar overeenkomen, maar die zijn niet rechtstreeks uit de Arbowet af te leiden. Ook die doelstellingen of grenswaarden voor deze risico's kunnen straks deel uitmaken van de Arbocatalogus.

En tot slot zijn er ook arbeidsrisico's, waarvoor *procesnormen* moeten worden overeengekomen. In een procesnorm wordt vastgelegd dat voor een bepaald risico een nadere regeling is vereist. Ook de onderdelen die deel uitmaken van het arbobeleid op dat onderwerp worden vastgelegd in de procesnormen. In de Arbowet worden procesnormen voorgeschreven voor psychosociale arbeidsbelasting (PSA). Een procesnorm kan bestaan uit een verplichting voor de werkgever om jaarlijks aan de or te rapporteren over de vraag of zich rond een bepaald risico problemen hebben voorgedaan en wat hij daaraan heeft gedaan. In een procesnorm kan ook worden vastgelegd dat de arbodienst met enige regelmaat rapporteert over een dergelijk risico. De procesnorm leidt tot *agendabepalingen*. Het gaat bij agendabepaling om benoeming van de elementen die onderdeel moeten uitmaken van het arbobeleid rond dat risico.

Risico: RSI

(foto: Vincent van den Hoogen / Hollandse Hoogte)

In Tabel 1 staan de verschillende ‘soorten’ doelvoorschriften, die onderscheiden kunnen worden.

a. Concrete doelvoorschriften: gezondheidkundige grenswaarde in wet
➔ maatregelen moeten minimaal beschermingsniveau realiseren
b. Globale doelvoorschriften: geen gezondheidkundige grenswaarde
➔ maatregelen moeten leiden tot doel
c. Procesbepaling: geen gezondheidkundige grenswaarde.
➔ agendabepaling: nadere uitwerking op onderdelen

Naast het publieke domein bestaat een privaat domein. In het private domein staan *middelvoorschriften*. Middelvoorschriften zijn maatregelen of methoden om (blootstelling aan) bepaalde risico’s te minimaliseren of te verminderen. Bijvoorbeeld autoplastieken voor gehoorschade, of tilhulpmiddelen voor terugdringen van fysieke belasting. Volgens de tekst van het SER-advies gaat het steeds om *erkende* middelen en methoden. *Erkend* betekent in dit geval dat onderzoek en ervaring heeft aangetoond dat het middel of de methode aantoonbaar bijdraagt aan de vermindering van het risico. Deskundigen (onderzoekers, experts) zijn het daarover eens. *Erkend* betekent ook veelal dat er onderzoek is gedaan naar de effecten van het middel of de maatregel.

De kern, de ruggengraat van de Arbocatalogus bestaat dus ook uit die maatregelen of methoden, oftewel “manieren waarop aan de doelvoorschriften kan worden voldaan”.

De in de Arbocatalogus geselecteerde maatregelen en middelen moeten gebaseerd zijn op de “stand der wetenschap en professionele dienstverlening”, zoals in artikel 3 van de Arbowet staat beschreven.

Bij de beslissing over de wijze van invullen van een Arbocatalogus hoort ook een beslissing over de vraag of en in hoeverre alle bestaande risico’s van de sector in de Arbocatalogus moeten worden verwerkt. Of dat ook kan worden volstaan met de behandeling van slechts één risico.

De Arbowet geeft organisaties van werkgevers en werknemers de ruimte om hierover zelf een beslissing te nemen. De Stichting van de Arbeid beveelt ech-

ter aan om in elk geval een Arbocatalogus te maken *over alle risico's die zich in de volle breedte van de sector voordoen*. En daarnaast moet ook aandacht worden geschonken aan die omstandigheden, die qua omvang tot delen van de sector beperkt zijn, maar die zeer ernstig van aard zijn. Valgevaar, blootstelling aan gevaarlijke stoffen, explosiegevaar om maar enkele voorbeelden te noemen. Deze risico's worden gezamenlijk wel aangeduid als de *prioritaire risico's* van een branche of sector.

In het bespreken van de maatregelen wordt de zogenaamde 'arbeidshygiënische strategie' gevolgd. Dat wil zeggen dat allereerst aangegeven wordt welke maatregelen het risico aan de bron aanpakken. Als bronaanpak niet mogelijk is, worden collectieve maatregelen gevolgd die veelal een scheiding tussen de werkplek en risicobron inhouden. Als dat niet mogelijk is kunnen persoonlijke beschermingsmiddelen worden aangeboden.

Daarnaast moet men de overige uitgangspunten van artikel 3 bij het beschrijven in acht nemen. Kort gezegd zijn dat:

- zodanige organisatie van de werkzaamheden dat er geen sprake is van nadelige invloed op veiligheid en gezondheid voor de werknemer;
- inrichting van de werkplek aanpassen aan de persoonlijke eigenschappen van de werknemer;
- vermijden of beperken van monotone en tempogebonden arbeid;
- doeltreffende maatregelen voor EHBO, brandbestrijding en evacuatie, en
- zorgen dat de werknemer bij ernstig en onmiddellijk gevaar voor zichzelf en anderen beschikt over passende maatregelen om de gevolgen te voorkomen.

Bij dit alles blijft ook de bepaling "tenzij dit niet redelijkerwijs kan worden gevergd" van kracht. Deze clause in de Arbowet houdt in dat een werkgever een beroep kan doen op ontheffing van bepaalde wettelijke verplichtingen, omdat hij om technische, organisatorische en/of economische redenen die verplichtingen niet kan nakomen.

Bij de beslissing over de inhoud van de Arbocatalogus kan ook het ambitieniveau punt van bespreking zijn. In de Arbocatalogus zullen voornamelijk die maatregelen worden beschreven die al volledig zijn uitgetest en waarvan is aangetoond dat ze leiden tot een zeker beschermingsniveau. Dat is minimaal het wettelijk verplichte niveau, voor zover het risico's betreft waarvoor een grenswaarde is vastgesteld. Voorstelbaar is ook dat de sector overeenkomt dat ze een stap verder wil gaan. Bijvoorbeeld omdat te verwachten is dat zich nieuwe beschermingsmethoden gaan ontwikkelen, die tijdens de totstandkoming van de Arbocatalogus nog in de pioniersfase zitten. Of omdat het opschroeven van het ambitieniveau mee kan helpen het imago van de sector (of van de beroepsgroep) op te vijzelen en zo de aantrekkingskracht van de sector op de arbeidsmarkt verhoogt. Maar natuurlijk ook omdat de sector zelf van mening is dat het nóg beter kan en moet met de arbeidsomstandigheden in de sector.

1.3 Bronnen voor de inhoud van de Arbocatalogus

Bij het bepalen van de inhoud van de Arbocatalogus voor een sector hoeft natuurlijk niet vanaf het nulpunt te worden begonnen. In veel sectoren zijn al meerdere documenten beschikbaar die het arbobeleid op sectorniveau vorm en inhoud geven. Hieronder volgt een korte beschrijving van deze bronnen.

Cao-afspraken: In diverse cao's zijn in de loop van de afgelopen decennia afspraken of verplichtingen opgenomen die betrekking hebben op het arbobeleid in de sector. In enkele sectoren bestaan zogenaamde arbo-cao's. Dit zijn speciale collectieve regelingen waarin een aantal afspraken over het te voeren arbobeleid gebundeld zijn.

Arboconvenanten: In ruim zestig sectoren zijn in de afgelopen jaren arboconvenanten geweest. Arboconvenanten zijn overeenkomsten tussen sociale partners en de overheid over maatregelen en werkmethoden om de arbeidsomstandigheden structureel te verbeteren. In die convenantperiode zijn vele onderzoeken verricht, zijn veel nieuwe maatregelen uitgetest en –al of niet verbeterd – doorgevoerd en zijn tevens beschrijvingen van de stand der wetenschap en van de professionele dienstverlening geactualiseerd.

NEA-enquete: Elk jaar wordt in opdracht van SZW een groots onderzoek uitgevoerd onder de beroepsbevolking, waarin geïnventariseerd wordt in welke mate in welke sectoren sprake is van 'belastende factoren' in de uitvoering van de werkzaamheden. De rapporten bieden een beeld van de risico's die zich voordoen en van de ontwikkelingen rond die risico's.

Branche-RI&E: Om het werk van met name het mkb-bedrijf gemakkelijker te maken, zijn er in diverse branches zgn. branche-RI&E's ontwikkeld. In de RI&E is de basis gelegd voor inventarisatie van risico's die zich op sectorniveau voordoen. Veelal betreft dit digitale instrumenten. Onderzocht kan worden of de ingevulde RI&E's bruikbare informatie opleveren voor de Arbocatalogus.

Beleidsregels: Voor diverse sectoren en/of beroepsgroepen bestaan er zogenaamde beleidsregels.² Een groot deel van de beleidsregels zal op termijn komen te vervallen. Dat gebeurt op het moment dat een bepaalde sector het risico waarop de beleidsregel betrekking heeft, op een goede manier in de Arbocatalogus heeft verwerkt (dat wil zeggen: als de AI het groene licht heeft gegeven

² Beleidsregels zijn door het ministerie van SZW vastgestelde regels, waarin uitleg wordt gegeven aan bepalingen van arbowetgeving. De Arbeidsinspectie gebruikt deze beleidsregels in haar toezichthoudende functie. Uitgangspunt daarbij is dat als er overeenkomstig de beleidsregel wordt gehandeld, erop vertrouwd mag worden dat de betreffende wettelijke regel in voldoende mate wordt nageleefd. Beleidsregels kunnen niet dwingend worden opgelegd. Er kan ook op andere wijze aan de wettelijke voorschriften worden voldaan, mits dat op gelijkwaardige of betere wijze gebeurt.

voor de Arbocatalogus). Uiteindelijk zullen alle beleidsregels per 1-1-'10 (na afloop van de overgangperiode voor de wetwijzigingen die per 1-1-'07 zijn ingevoerd) komen te vervallen. In die beleidsregels staan veelal maatregelen en/of normen die voor een bepaald risico een oplossing bieden, dan wel een beschermingsniveau geven (of soms een combinatie van beide). Bij de opstelling van een Arbocatalogus moet men bedenken of de bestaande beleidsregel in de Arbocatalogus verwerkt moet worden, en zo ja hoe dit dan dient te gebeuren.

AI-publicaties: De Arbeidsinspectie verwerkt de resultaten van haar inspectieprogramma's in publicaties die openbaar gemaakt worden. Van de afzonderlijke inspectieprojecten worden verslagen gemaakt, die veelal ook aan de sector ter beschikking worden gesteld. Daarnaast kent de AI sinds kort zogenaamde 'branchebrochures'. In deze brochures maakt de AI duidelijk aan welke risico's zij aandacht schenkt bij inspecties in de sector, welke normering zij hanteert en hoe haar werkwijze is.

Naast bovenstaande bronnen kan ook nog gebruik gemaakt worden van bestaande richtlijnen die voor vele branches zelf gemaakt zijn, van bestaande NEN-normen, en van bijvoorbeeld AI-bladen.

1.4 De 'partijen' van de Arbocatalogus

In de inleiding van dit hoofdstuk is aangegeven dat voor het tot stand brengen van een Arbocatalogus minimaal twee handtekeningen nodig zijn: minimaal één van een werkgeversorganisatie en ook minimaal één van een werknemersorganisatie. In de meeste gevallen zullen er bij de Arbocatalogi meer dan twee organisaties als ondertekenaar optreden. Dat gebeurt bij de meeste cao's, dat gebeurt ook bij de meeste arboconvenanten. Voor het creëren van een zo breed mogelijk draagvlak voor de Arbocatalogus is het van belang om alle relevante partijen actief te betrekken bij de totstandkoming ervan.

Echter: ook voor de toetsing van de Arbocatalogus door de AI (waaraan verderop in deze brochure nog uitgebreid aandacht wordt besteed) is het van belang om aan te kunnen tonen dat de ondertekenende partijen de werknemers en werkgevers uit de bedrijven, waarover de Arbocatalogus handelt, ook echt vertegenwoordigen (zie ook paragraaf 2.3).

Vertegenwoordigende organisaties van werkgevers en werknemers zijn de aangewezen partijen om een catalogus tot stand te brengen. Voor het realiseren van een Arbocatalogus moet tussen deze partijen overeenstemming (komen te) bestaan over:

- dat er voor hun sector, branche een Arbocatalogus moet komen (principebesluit),
- waarover die Arbocatalogus handelt (inhoud) en

- op welke manier en wanneer die Arbocatalogus tot stand zal komen (het proces).

Bovenstaande betekent dus ook dat daar waar documenten worden verspreid onder de titel 'Arbocatalogus', maar waar sociale partners niet bij de opstelling betrokken zijn geweest, er dus geen sprake is van een Arbocatalogus in de zin van de Arbowet. Een dergelijke Arbocatalogus heeft geen officiële status voor een sector of bedrijf.

Een Arbocatalogus krijgt pas formele status als deze is getoetst door de AI. D an wordt de catalogus toegevoegd aan de 'verzamelbeleidsregel', de beleidsregel waarin op termijn alle met goed gevolg getoetste Arbocatalogi zullen worden vermeld.

In het advies van de SER en in de Memorie van Toelichting bij de wetswijzigingen wordt bij de invulling van de Arbocatalogus vooral gekeken naar het niveau van de sector of van de branche. Het principe van de vorming van een Arbocatalogus wordt echter geheel overgelaten aan sociale partners. Partijen van de Stichting van de Arbeid bevelen aan om allereerst op het niveau van de sectoren en branches te kijken of een Arbocatalogus wenselijk en mogelijk is. Zo kan (of moet?) voorkomen worden dat ieder voor zich het wiel gaat uitvinden, terwijl er inhoudelijk toch veel overlap bestaat. Zo moet ook worden voorkomen dat niemand overzicht heeft of krijgt over de catalogi die voor de beroepsgroepen in de sector gelden.

Bij het tot stand brengen van een Arbocatalogus op sectorniveau ligt het voor de hand om aansluiting te zoeken bij de structuur of indeling van de bedrijfstak- of sectorcao's, dan wel bij de indeling van de arboconvenanten, zoals die in de afgelopen jaren zijn uitgevoerd.

Er zijn natuurlijk sectoren, die weliswaar een verschillende werkingsfeer onderkennen, maar waar zich identieke risico's voordoen. We onderkennen bijvoorbeeld particuliere zwembaden en publieke zwembaden. We onderkennen particuliere hoveniersbedrijven en daarnaast gemeentelijke diensten die dezelfde werkzaamheden verrichten. Zij vallen onder verschillende cao's . De regels die voortvloeien uit de Arbowet zijn voor soortgelijke werkzaamheden echter identiek. De Stichting beveelt in een dergelijke situatie aan om overleg te plegen met sociale partners van de 'soortgenoot' over de vraag of voor die sectoren een gezamenlijke Arbocatalogus mogelijk is. Sowieso is het aan te bevelen om rond bepaalde risico's samenwerking tussen meerdere sectoren te organiseren. Thema's als agressie en geweld doen zich in diverse sectoren voor waar contacten met klanten zijn. Denk aan ambulancediensten, banken, nutsbedrijven, diverse overheidsinstellingen, enzovoort. Het kan zijn dat voor al deze sectoren specifieke oplossingen getroffen moeten worden. Dan is een eigen Arbocatalogus per sector voor de hand liggend. Het kan echter ook zijn dat de oplossingen

Risico: aanrijdgevaar

(foto: Ton Poortvliet/Hollandse Hoogte)

of oplossingsrichtingen identiek zijn. En dan is wellicht aan te bevelen om één Arbocatalogus te maken die door verschillende sectoren gebruikt kan worden.

In een enkel geval kan een landelijke Arbocatalogus worden overwogen. Er is een aantal onderwerpen dat voor alle soorten bedrijven en sectoren van toepassing is. Bijvoorbeeld de maatregelen ter bescherming van zwangere vrouwen of afspraken om de wettelijke verplichting voor bedrijfshulpverlening in te vullen. De CBA onderzoekt of een dergelijke landelijke Arbocatalogus gewenst wordt en wat de beste manier is om deze te realiseren.

1.5 Het tijdelijke karakter van een Arbocatalogus

In de Arbocatalogus kunnen partijen aangeven voor welke periode de Arbocatalogus geldt. Gezien het feit dat zich in de aard en inrichting van de werkzaamheden bij voortdurend veranderingen voltrekken, is het verstandig om de Arbocatalogus ook voor een bepaalde tijd overeen te komen. Drie tot vijf jaar lijkt daarbij een voor hand liggende optie. Een dergelijke periode is voldoende om de maatregelen sectorbreed geëffectueerd te krijgen (voor zover dat al niet gebeurd is). En na drie tot vijf jaar kan gekeken worden of zich grote veranderingen hebben voorgedaan in de aard van de werkzaamheden, dan wel in de maatregelen of werkmethoden. En dat op zich kan aanleiding zijn om de inhoud van de Arbocatalogus hierop aan te passen.

1.6 De status van de Arbocatalogus

In deze paragraaf worden twee vragen beantwoord. Allereerst de vraag of en in hoeverre sociale partners op welk niveau dan ook verplicht zijn om een Arbocatalogus te maken. Daarna komt de vraag aan de orde in hoeverre het bestaan van een Arbocatalogus voor een sector ook verplichtingen voor werkgevers en werknemers in die sector met zich meebrengen.

Om met de deur in huis te vallen: een Arbocatalogus is niet verplicht. Niemand kan en zal partijen voorschrijven om een Arbocatalogus te maken. De Arbocatalogus is een vrijwillige overeenkomst tussen de sociale partners. Sinds de wijzigingen van de Arboret van 1-1-'07 bestaat *de mogelijkheid* om een Arbocatalogus te ontwikkelen. Die Arbocatalogus geeft mogelijkheden om afspraken te maken om een bepaald beschermingsniveau te garanderen. De Arbeidsinspectie gebruikt de Arbocatalogus bij haar inspectieprojecten.

Indien de sector besluit om geen Arbocatalogus te maken, of als de sector niet tot overeenstemming komt over een Arbocatalogus heeft dat consequenties. De eerste is dat de Arbeidsinspectie, rekening houdend met de risico's in die sector, kan besluiten een dergelijke sector intensiever te gaan bezoeken dan

sectoren die wel een Arbocatalogus hebben. En een tweede consequentie is dat de AI bij die inspecties zal handhaven op basis van de bestaande beleidsregels.

Als daarentegen wel gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om een Arbocatalogus te maken, heeft ook dat consequenties. In de eerste plaats leidt dat ertoe dat een dergelijke sector minder zal leiden onder 'inspectiedruk' dan de sectoren zonder Arbocatalogus. In de tweede plaats wordt een dergelijke Arbocatalogus gebruikt als normstellend voor de handhaving door de Arbeidsinspectie.

Dit betekent ook dat een Arbocatalogus geen vrijblijvend document is. Als de Arbocatalogus is vastgesteld en – met positief resultaat – is getoetst door de Arbeidsinspectie dan wordt van bedrijven uit de werkingsfeer van de Arbocatalogus verwacht dat zij gebruik maken van de werkmethoden of maatregelen die in de Arbocatalogus staan aangegeven. Dat geldt helemaal voor de maatregelen en methoden die betrekking hebben op risico's, waarvoor in de wet gezondheidkundige grenswaarden staan beschreven. Maar dat geldt ook voor risico's waarvoor procesnormen zijn vastgelegd. In alle gevallen waarvoor beschermingsniveaus zijn vastgelegd in de Arbocatalogus worden individuele bedrijven 'afgerekend' op het realiseren van datzelfde beschermingsniveau.

Een en ander betekent echter niet dat er geen afwijkingen ten opzichte van de maatregelen kunnen voorkomen in de sector, waarvoor de Arbocatalogus geldt. Afwijken mag. Maar op de werkgever die afwijkende maatregelen toepast, rust de bewijslast dat in ieder geval het vereiste beschermingsniveau van de Arbocatalogus of de Arbowet wordt gerealiseerd!

1.7 Arbocatalogus versus RI&E

In diverse publicaties wordt gesuggereerd dat men de Arbocatalogus primair op het niveau van de afzonderlijke onderneming tot stand moet brengen. Deze benadering spoort echter niet met de het advies dat hierover door de SER is uitgebracht. En het spoort evenmin met de algemene uitgangspunten van de herziene Arbowet.

Ervan uitgaande dat in de meeste gevallen een Arbocatalogus op sectorniveau tot stand komt, is de vraag wat de toegevoegde waarde van een Arbocatalogus op ondernemingsniveau zou kunnen zijn. Voor zover het gaat om arbeidsrisico's die zich voordoen in de onderneming zijn die aan de orde gesteld in de RI&E. En de bijbehorende maatregelen staan vanzelfsprekend in de PvA. In die situatie biedt een Arbocatalogus op ondernemingsniveau geen toegevoegde waarde. Waar het gaat om risico's en maatregelen die specifiek voor dat bedrijf zijn en

afwijken van het beeld dat op sectorniveau heerst, geldt dezelfde redenering. Ook die moeten zijn opgenomen in de RI&E en PvA, die in overleg met de werknemersvertegenwoorders tot stand zijn gekomen. En ook dan hoeft hierover geen Arbocatalogus te worden gemaakt.

Er kunnen specifieke maatregelen ontwikkeld zijn die – in welk opzicht dan ook – beter zijn dan de maatregelen die in de Arbocatalogus van de sector aanwezig zijn. Dan moet serieus worden overwogen om deze specifieke maatregelen als ‘good practice’ of ‘best practice’ in de Arbocatalogus van de sector op te nemen, als stimulans voor de andere delen van de sector om deze maatregelen ook door te voeren.

Onder ‘beter’ kan hier worden gelezen dat de maatregelen meer effect sorteren in de bestrijding van het risico, dat maatregelen veel sneller kunnen worden geëffectueerd, en/of dat maatregelen veel goedkoper zijn. In alle gevallen moeten die maatregelen minimaal eenzelfde beschermingsniveau garanderen als de maatregelen die staan genoemd in de Arbocatalogus.

Voor grotere concerns geldt in principe dezelfde redenering. In vele grotere concerns is al sinds jaar en dag sprake van een arbobeleid, waaronder een RI&E en PvA. Veelal is ook sprake van een eigen arbostaf of van een interne arbo-dienst. Het is zinvol om in deze situaties ook te onderzoeken of een Arbocatalogus toegevoegde waarde heeft, maar het antwoord is niet op voorhand dat een Arbocatalogus voor een concern een ‘must’ is. Ook hier kunnen sociale partners tot andere conclusies komen.

Elders is al gewezen op het feit dat de kern van de Arbowet overeind is gebleven. Dat is de verplichting voor elke werkgever om – in overleg met de personeelsvertegenwoordiging – voor het arbobeleid in het eigen bedrijf en RI&E en bijbehorend PvA op te stellen.

Hieronder zijn de verschillen tussen de RI&E en de Arbocatalogus nog eens op een rij gezet.

	Arbocatalogus	RI&E/PvA
Werkingsfeer	primair op sectorniveau	per bedrijf
Partijen	werkgevers- en werknemers-organisaties	werkgever en or/pvt of belanghebbende werknemers
Inhoud	<ul style="list-style-type: none"> • oplossingen voor prioritaire risico's (naar keuze) • keuze uit erkende maatregelen 	<ul style="list-style-type: none"> • alle risico's plus maatregelen • implementatie van genoemde maatregelen
Status	<ul style="list-style-type: none"> • referentiekader voor handhaving • mogelijkheid voor sociale partners 	<ul style="list-style-type: none"> • verplichting voor werkgever • beleidsinstrument

1.8 Arbocatalogus en cao

Het is mogelijk om verbinding te leggen tussen de cao en de Arbocatalogus. Voordeel van een dergelijk constructie is dat het formele karakter van de Arbocatalogus beter tot zijn recht komt. Helemaal als de cao 'algemeen verbindend' verklaard is, bestaat de mogelijkheid om ook niet-georganiseerde werknemers en werkgevers onder de werkingssfeer van de Arbocatalogus te laten vallen. Naleving van de afspraken kan dan door individuele werkgevers en werknemers via de private weg worden afgedwongen.

Het overleg over de inhoud van de Arbocatalogus moet echter gescheiden worden van het overleg, c.q. de onderhandelingen over de cao. In die zin zijn aspecten van veiligheid en gezondheid niet onderhandelbaar, en zeker niet uit te ruilen tegen arbeidsvoorwaarden. Er zijn diverse manieren om de Arbocatalogus 'als bijlage' aan de cao te verbinden, en dus ook de besprekingen over beide instrumenten gescheiden te houden.

Korte samenvatting van de aanbevelingen van de Stichting van de Arbeid voor het maken van een Arbocatalogus.

1. De Stichting beveelt aan om de Arbocatalogus primair op het niveau van de sector af te sluiten.
2. De inhoud van de Arbocatalogus bestaat in elk geval uit maatregelen en/of werkmethoden die betrekking hebben op de prioritaire risico's.
3. De Arbocatalogus is een document dat door sociale partners op sectorniveau wordt vastgesteld. Het is aan te bevelen om na een periode van drie tot vijf jaar te bezien of de Arbocatalogus herzien moet worden.
4. Tijdens het tot stand komen van de Arbocatalogus worden de direct betrokkenen uit de sector actief ingeschakeld.
5. Het concept van de Arbocatalogus wordt voorgelegd aan de Arbeidsinspectie om de formele toetsing te bespoedigen.
6. De partijen die zorg dragen voor de opstelling van de Arbocatalogus bespreken hoe de Arbocatalogus voor de sector beschikbaar en toegankelijk wordt gemaakt.

Hoofdstuk 2 - Hoe komt een Arbocatalogus tot stand?

Risico: valgevaar

(foto: Stichting Arbouw)

HOOFDSTUK 2:

HOE KOMT EEN ARBO-CATALOGUS TOT STAND?

Het totale proces voor het maken van een Arbocatalogus is in vier stappen op te delen.

Het begint met het nemen van een principebesluit door sociale partners. Hierin wordt afgesproken

- a. of er een Arbocatalogus komt,
- b. over welke risico's de Arbocatalogus handelt,
- c. hoe het proces van de totstandkoming eruitziet.

Na het principebesluit volgt de tweede stap: de bespreking over de inhoud van de Arbocatalogus. Uiteindelijk leidt dat tot een tekst die door sociale partners wordt ondertekend.

De derde stap is dat de tekst ter toetsing wordt voorgelegd aan de Arbeidsinspectie. En tot slot moet er in de vierde stap op worden toegezien dat de Arbocatalogus op een goede manier ter beschikking wordt gesteld aan werkgevers en werknemers in de sector, maar ook aan andere belanghebbenden. En dat de Arbocatalogus ook daadwerkelijk de rol gaat vervullen die ervan verwacht wordt.

Stap 1: Het principebesluit

Komt er een Arbocatalogus?

In veel van de voormalige convenantsectoren is bij de afronding van het convenant ook al aandacht besteed aan de vraag 'hoe verder'? En in veel van die sectoren hebben de betrokken werkgevers- en werknemersorganisaties ook al principeafspraken gemaakt over het omzetten van convenantafspraken in een Arbocatalogus. In vele andere sectoren moet het overleg over de Arbocatalogus nog op gang komen.

Het maken van een principeafpraak is van belang om alle partijen inzicht te

bieden in de consequenties. Het maken van een Arbocatalogus kost tijd, geld en energie. En last but not least: bij het maken van afspraken over de inhoud horen ook afspraken over de financiering. Het maken van een Arbocatalogus brengt immers kosten met zich mee. Al betreft het alleen maar de productie en de verspreiding van de uitgave van de Arbocatalogus zelf. Maar het kan ook zijn dat nader onderzoek geboden is, dat externe deskundigheid moet worden ingeschakeld, of anderszins.

Welke risico's?

In paragraaf 1.2 is al ingegaan op de keuzemogelijkheden omtrent de inhoud van de Arbocatalogus. De Stichting van de Arbeid is van mening dat men moet koersen op een Arbocatalogus, waar in elk geval aandacht wordt besteed aan risico's die zich in de volle breedte van de sector voordoen. En daarnaast aan die risico's, die weliswaar voor een beperkte groep gelden, maar die zeer ernstige gevaren voor die groep werknemers en/of de directe omgeving van die werknemers met zich meebrengen.

Bij de discussie over de risico's is gebruik te maken van de (resultaten van) de arboconvenanten, de beleidsregels, die voor de sector van toepassing zijn, rapporten van de AI en/of de onderzoeken, waarin een beeld wordt geschetst van de risico's die zich in diverse sectoren voordoen, zoals de NEA. Bestudering van dit materiaal leidt in vele gevallen automatisch tot de vaststelling wat de 'prioritaire risico's' zijn en welke onderwerpen daarnaast of daarna nog aan de orde moeten komen.

Het proces.

Hoe meer risico's in de Arbocatalogus aan de orde komen, hoe meer tijd men moet besteden aan de manier waarop het proces wordt ingericht om de Arbocatalogus tot stand te brengen. Het kan ertoe leiden dat een projectplan moet worden opgezet omdat werkzaamheden opgesplitst moeten worden in deelprojecten, waaraan meerdere mensen een bijdrage leveren.

Het kan ook zijn dat er sprake is van dusdanig veel onderwerpen dat de Arbocatalogus in delen wordt opgeleverd.

Stap 2: De bespreking van de Arbocatalogus

Elders in deze brochure is al aangegeven welke bronnen beschikbaar zijn voor de inhoud van de Arbocatalogus. Het gaat om: beleidsregels, arboconvenanten, publicaties van de AI, onderzoeksrapporten waarin een beeld wordt gegeven van de blootstelling aan risico's.

Natuurlijk valt per sector of branche te bekijken of en in hoeverre de informatie uit de RI&E geschikt is om ter beschikking te stellen voor de inhoud van de Arbocatalogus. Dit brengt natuurlijk veel werk met zich mee. Wellicht dat arbo-diensten hiervoor ingeschakeld kunnen worden.

In de beschrijving van de maatregelen wordt uitgegaan van wat de ‘arbeidshygiënische strategie’ wordt genoemd. Deze strategie houdt in dat bij de aanpak of bestrijding van risico’s eerst wordt gekeken naar mogelijkheden om het probleem *bij de bron* aan te pakken. Kan dat niet dan wordt gekeken of het mogelijk is om middels collectieve maatregelen het effect van het risico te beheersen. Behoort ook dat niet tot de mogelijkheden dan zijn persoonlijke beschermingsmiddelen aan de orde.

Stap 3: De toetsing door de Arbeidsinspectie

Als partijen de Arbocatalogus hebben ondertekend, kan deze ter toetsing aan de AI worden voorgelegd. Als die toetsing met positief resultaat is doorlopen wordt de Arbocatalogus opgenomen in een verzamelbeleidsregel, de enige beleidsregel die na 1-1-2010 nog zal blijven bestaan. Vermelding van de Arbocatalogus in deze beleidsregel is noodzakelijk om de AI de mogelijkheid te geven de Arbocatalogus als referentiekader te gebruiken bij inspectieprojecten. Verder wordt de vermelding in de verzamelbeleidsregel ook gezien als signaal dat de sector op het goede spoor zit en dat kan leiden tot minder intensieve inspecties.

Op de sector rust echter ook de plicht om aan te tonen dat de Arbocatalogus ‘effect sorteert’, d.w.z. dat de Arbocatalogus ook fungeert als richtpunt voor het arbobeleid op ondernemingsniveau. Dat de Arbocatalogus dit effect heeft, kan worden aangetoond in monitoronderzoek.

De toetsing van de Arbocatalogus door de AI neemt maximaal 10 weken in beslag, maar kan ook veel minder tijd vergen. Officieel is er sprake van een ‘marginale toetsing’. De onderwerpen, waarop de Arbocatalogus wordt beoordeeld zijn de volgende:

De werkingsfeer: Staat duidelijk omschreven voor welke (groepen) werknemers en werkgevers deze Arbocatalogus is bedoeld?

Openbaarheid: Is de Arbocatalogus voor alle betrokken werkgevers en werknemers te verkrijgen? Zo ja, hoe is die verkrijgbaarheid geregeld?

Toegankelijkheid: Is de Arbocatalogus zelf ook op een dusdanige manier beschreven dat een ieder kan begrijpen wat er bedoeld wordt?

Vertegenwoordiging: Zijn de ondertekenaars van de Arbocatalogus vertegenwoordigers van organisaties die voor deze sector van belang zijn? En zo ja: waaruit blijkt dit?

Strijdigheid met regelgeving: De enige inhoudelijke toets van de AI op de inhoud is gericht op de beoordeling of er geen onderdelen in staan die strijdig zijn met of op gespannen voet staan met wet- en regelgeving. Middels een ‘quick scan’ wordt gezien of de in de Arbocatalogus vermelde maatregelen bijdragen aan het realiseren van de doelvoorschriften. Voor zover de Arbocatalogus grenswaarden

Risico: gevaarlijke stoffen

(foto: Felix Kalkman / Hollandse Hoogte)

voor risico's bevat, mogen voor diezelfde risico's geen lagere beschermingsniveaus in de Arbocatalogus voorkomen.

De sector ontvangt van de AI een schriftelijke reactie waarin het resultaat van de toetsing staat weergegeven. Afhankelijk van de inhoud kan de reactie ook adviezen aan de sector bevatten. Een sector die een Arbocatalogus over slechts één risico indient, terwijl algemeen bekend is dat zich meerdere risico's voordoen, kan hierop een reactie van de Arbeidsinspectie verwachten.

Tot slot: het is verstandig om in het stadium dat de Arbocatalogus zijn eindfase nadert (als ware het een 'definitief concept') de tekst alvast oriënterend met de Arbeidsinspectie te bespreken. Dit kan de uiteindelijke afhandeling bespoedigen. Het kan ook teleurstellingen bij de sociale partners voorkomen.

Stap 4: De communicatie met de sector

Hiervoor is al aangegeven dat bij inspecties bedrijven in de sector 'afgerekend worden' op het doorvoeren van maatregelen, die in de Arbocatalogus staan beschreven. Dit geeft aan dat de Arbocatalogus geen vrijblijvend document is.

Om er nu zorg voor te dragen dat bedrijven in staat worden gesteld om – indien nodig – hun bedrijfsvoering aan te passen aan de maatregelen in de Arbocatalogus, is het noodzakelijk om de communicatie met de achterban in de sector zo vroeg mogelijk te beginnen. Die achterban betreft onder meer de werkgever, de ondernemingsraad, de arbofunctionaris van het bedrijf, de arbodienst. Actieve betrokkenheid van individuele bedrijven bij de totstandkoming van de Arbocatalogus levert natuurlijk een goede basis voor een goed draagvlak voor de Arbocatalogus in de sector. Maar het geeft ook meer dimensie aan het begrip 'maatwerk'.

De Arbocatalogus moet voor elke functionaris die directe betrokkenheid heeft bij het arbobeleid verkrijgbaar zijn. Dat betreft natuurlijk de 'werkgever' in de zin van de Arbowet, degene die is belast met de coördinatie van het arbobeleid, de leden van de or, en de arbodienst.

De sector zelf bepaalt wat de beste manier is om die 'beschikbaarheid' vorm te geven. Dat kan een digitale versie zijn die via de website van de sectororganisatie te downloaden is. Dat kan gaan om een gedrukte versie die op grote schaal is verspreid in de sector. Er kan natuurlijk gebruik gemaakt worden van de diverse organen waarover de sector beschikt: vakbladen, organen van brancheorganisaties, organen van sociale partners, beurzen, enzovoort.

Het is raadzaam om in de communicatiecampagne apart aandacht te schenken aan de rol van de ondernemingsraad (or). Or'en uit diverse sectoren kennen gestructureerde overleggen op sectorniveau. Actieve betrokkenheid van een der-

gelijk overleg bij de totstandkoming van de Arbocatalogus kan ondersteunend werken bij de implementatie van de maatregelen op ondernemingsniveau. Actieve betrokkenheid van de or vergroot ook het draagvlak voor de Arbocatalogus. En formeel heeft de or natuurlijk wettelijke bevoegdheden bij het doorvoeren van maatregelen op ondernemingsniveau. Bij het arbobeleid is veelal sprake van het zogenaamde instemmingsrecht.

Tot slot: de arbodiensten. In diverse sectoren zijn meerdere arbodiensten actief. Het is raadzaam om bij de totstandkoming van de Arbocatalogus ook de arbodiensten te raadplegen. Zij hebben zicht op de 'stand der wetenschap en de professionele dienstverlening' in de sector. Zij kunnen wellicht beoordelen of en in welke mate de voorgestelde maatregelen ook echt bijdragen aan de realisatie van de doelvoorschriften. En arbodiensten kunnen ook behulpzaam zijn bij de implementatie van de maatregelen uit de Arbocatalogus. Alleszins de moeite waard om actieve betrokkenheid van arbodiensten serieus te overwegen.

BIJLAGE 1: NIEUWE BEGRIPPEN IN DE ARBOWET

doelvoorschrift	Wettelijke bepaling die het te bereiken <i>doel</i> aangeeft. In de Arbowet omschrijven doelvoorschriften het te bereiken beschermingsniveau van werknemers tijdens de arbeid.
middelvoorschrift	Wettelijke bepaling die aangeeft met welke <i>middelen</i> het in een doelvoorschrift vastgelegde doel bereikt dient te worden. Middelvoorschriften beschrijven de manier of manieren waarop het aangegeven beschermingsniveau van veiligheid en gezondheid kan worden bereikt.
concreet doelvoorschrift	Een doelvoorschrift dat gekoppeld is aan een veiligheidskundige of gezondheidkundige <i>grenswaarde</i> die de grens markeert tussen wat wél en wat niet gezond of veilig is.
globaal doelvoorschrift	Een doelvoorschrift dat voor ruime interpretatie vatbaar is. Het is niet gekoppeld aan een gezondheidkundige of veiligheidskundige grenswaarde.
procesnorm	Wettelijke bepaling voor een arbeidsrisico waar (nog) geen wettelijke grenswaarde voor bestaat. De bepaling geeft aan hoe met het betreffende risico in de onderneming moet worden omgegaan.
agendabepaling	<i>Deel van een procesnorm dat thuishoort in het Arbobesluit.</i> In de agendabepaling worden de elementen genoemd die onderdeel uitmaken van het arbobeleid met betrekking tot het betreffende onderwerp. De uitwerking geschiedt in overleg tussen werkgever(s) en werknemers.
grenswaarde	Een grenswaarde markeert de grens tussen gezond en ongezond, tussen veilig en onveilig. De grenswaarde is een concretisering (kwantitatief) van het wettelijk beschermingsniveau voor de gezondheid of veiligheid van werknemers voor een specifiek risico.
steeembepaling	Bepalingen in de arbowet die gericht zijn op het tot stand brengen van goed management van arbeidsomstandigheden.
ationale kop	Wettelijke arbobepalingen die niet rechtstreeks voortvloeien uit Europese regelgeving of door Nederland geratificeerde ILO-verdragen.
arbocatalogus	Een document waarin werkgevers en werknemers vastleggen welke maatregelen getroffen kunnen of moeten worden om een bepaald risico te beheersen.

Risico: stof

(foto: Stichting Arbow)

BIJLAGE 2: ADRESSENLIJST CBA

Onderstaande organisaties zijn vertegenwoordigd in de Commissie Begeleiding Arbocatalogi. De VSO maakt als waarnemer deel uit van de commissie.

Stichting van de Arbeid

Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag
T 070 - 3 499 577
F 070 - 3 499 796
E info@stvda.nl

Vereniging VNO-NCW

Bezuidenhoutseweg 12
Postbus 93002
2509 AA Den Haag
T 070 - 3 490 349
F 070 - 3 490 300
E informatie@vno-ncw.nl

Kon. Ver. MKB Nederland

Brassersplein 1
Postbus 5096
2600 GB Delft
T 015 - 2 191 212
F 015 - 2 191 414
E redactie@mkb.nl

Land en Tuinbouworganisatie Nederland

Bezuidenhoutseweg 225
Postbus 29773
2502 LT Den Haag
T 070 - 3 382 700
F 070 - 3 382 710
E secretariaat@lto.nl

Federatie Nederlandse Vakbeweging

Naritaweg 10
Postbus 8456
1005 AL Amsterdam
T 020 - 5 816 300
F 020 - 6 844 541
E info@vc.fnv.nl

Christelijk Nationaal Vakverbond

Tiberdreef 4
Postbus 2475
3500 GL Utrecht
T 030 - 7 511 100
F 030 - 7 511 109
E cnvinfo@cnv.nl

Vakcentrale voor middengroepen en hoger personeel MHP

Multatulilaan 12
Postbus 575
4100 AN Culemborg
T 0345 - 8 519 00
F 0345 - 8 519 15
E info@vc-mhp.nl

Verbond Sector werkgevers Overheid (VSO)

Postbus 20011
2500 EA Den Haag
T 070 - 426 65 94
F 070 - 426 66 53
E vso@minbzk.nl

BIJLAGE 3: CORRESPONDENTIEADRES CBA

Postadres:

CBA/Stichting van de Arbeid
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag
T 070 - 3 499 577
F 070 - 3 499 796
E info@stvda.nl

Projectleider: drs. J.H. Hooiveld MSc

E j.hooiveld@stvda.nl
T 070 - 3 499 585
M 06 - 10 175 536

BIJLAGE 4: LIJST MET RELEVANTE WEBSITES

FNV:

www.fnv.nl
www.arbobondgenoten.nl

CNV:

www.cnv.nl
www.veiligengezondwerken.nl

MHP:

www.vakcentralemhp.nl

VNO-NCW:

www.vno-ncw.nl (zie dossier arbeidsomstandigheden)

MKB:

www.arbo.mkb.nl

LTO:

www.lto.nl

StvdA:

www.stvda.nl

SZW:

www.arbeidsinspectie.szw.nl
www.arbo.nl
www.arboconvenanten.szw.nl
www.arbonieuwestijl.nl
www.arboportaal.nl

VSO:

www.vsowerkgevers.nl

Stichting van de Arbeid
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG
T 070 - 3 499 577
F 070 - 3 499 796
E info@stvda.nl
www.stvda.nl